

sa

Sektorske_analize

eiz ekonomski
institut
zagreb

studenj 2015. broj 41 godina 4

ISSN: 1848-8986

hr
HR EXCELLENCE IN RESEARCH

Turizam

Autor **Hrvoje Mirošević**

_Sadržaj

_3 Glavni sektorski pokazatelji

Ukupan prihod od turizma približio se rekordnoj 2008. godini. Fizički pokazatelji ostvarenih dolazaka i noćenja turista zabilježili su najviše vrijednosti od osamostaljenja Republike Hrvatske.

_8 Najveća trgovačka društva

Ukupni prihodi deset najvećih poduzeća u turističkom sektoru u Republici Hrvatskoj porasli su više od 13 posto u 2014. u odnosu na 2013. godinu.

_12 Turizam u 2015.

Fizički pokazatelji turističke sezone do rujna 2015. godine bez iznimke upućuju na još jednu godinu snažnog rasta turističkog sektora Republike Hrvatske te se očekuje da bi 2015. godine devizni prihodi od turizma mogli nadmašiti rekordnu 2008. godinu.

_14 Zaključak i očekivanja

Presudan utjecaj na turizam u Hrvatskoj imaju tri faktora: gospodarska situacija na emitivnim tržištima, vremenske prilike i politička stabilnost na Mediteranu, poglavito u Grčkoj, kao nama najvećem konkurentu na turističkom tržištu.

Glavni sektorski pokazatelji

“Jadranska Hrvatska ostvaruje više od 95 posto ukupnih noćenja i više od 85 posto ukupnih turističkih dolazaka.

Usprkos izrazito nepovoljnim klimatskim uvjetima koji su obilježili srpanj i kolovoz, u 2014. godini zabilježeni su iznimno dobri turistički rezultati te se ukupan prihod od turizma približio rekordnoj 2008. godini. Fizički pokazatelji ostvarenih dolazaka i noćenja turista zabilježili su najviše vrijednosti od osamostaljenja Republike Hrvatske. U 2014. zabilježeno je 13,1 milijun turističkih dolazaka što je za 5,6 posto više u odnosu na godinu ranije. Noćenja na međugodišnjoj razini bilježe porast od 2,6 posto. U 2014. godini ostvareno je 66,5 milijuna noćenja. Kao što je već istaknuto, iako je rast fizičkih pokazatelja u turističkom sektoru bio značajan, financijski rezultati još uvijek nisu nadmašili rekordnu 2008. godinu. Sasvim je izvjesno da su i vremenski uvjeti imali učinak na turističku potrošnju, što je u konačnici, usprkos rekordnim fizičkim pokazateljima turističkog prometa, rezultiralo ipak nešto manjim deviznim prihodima. Ukupni devizni prihodi od turizma u 2014. godini iznosili su 7,4 milijarde eura, tj. 2,7 posto više nego godinu ranije.

Tablica 1.
Glavni sektorski pokazatelji

Izvori: Državni zavod za statistiku i Hrvatska narodna banka.

	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.
Broj noćenja [u mil.]	56,3	56,4	60,4	62,7	64,8	66,5
Prihodi od turizma [u mlrd. eura]	6,4	6,2	6,6	6,8	7,2	7,4
Udio zaposlenih [% ukupnog broja]	5,9	6,0	6,0	6,1	6,3	7,9
Udio djelatnosti u izvozu [u %]	39,5	39,9	36	36	37,3	36,9
Udio noćenja u Istri [u %]	34,5	33,8	33,9	34,0	30	29,4
Broj stalnih postelja [u tis.]	899,1	833,1	852,4	805,5	872,7	878,7

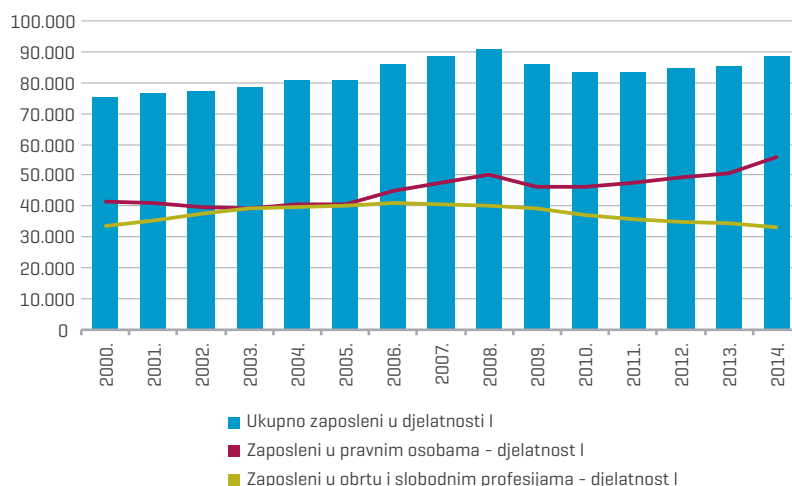
Nadalje, broj stalnih postelja u 2014. godini porastao je na njih više od 878 tisuća, što predstavlja porast od 0,7 posto na godišnjoj razini. Također, vidimo da se trend smanjenja udjela noćenja u Istri nastavlja te je u 2014. godini prvi put pao ispod 30 posto ukupnih noćenja.

BROJ ZAPOSLENIH U TURISTIČKOM SEKTORU U 2014. GODINI Približio se brojci od gotovo 90.000 zaposlenih.

Sektor turizma je i u 2014. godini, prema izvješću UNWTO-a (*United Nations World Tourism Organization*), na globalnoj razini zabilježio iznadprosječne stope rasta. Globalni je turizam u 2014. godini rastao po stopi od 4,7 posto te je ukupno zabilježeno 1,14 milijardi turističkih dolazaka. Hrvatski turistički sektor pratio je globalne trendove porasta fizičkih i financijskih pokazatelja te se pokazao kao sektor gospodarstva koji je prvi pronašao put iz gospodarske krize. Udio koji zaposleni u turističkom sektoru imaju u ukupnom broju zaposlenih u Republici Hrvatskoj raste već petu godinu zaredom. Dok je 2009. godine 5,9 posto zaposlenih u Republici Hrvatskoj bilo zaposleno u turističkom sektoru, u 2014. godini taj se postotak popeo na gotovo 8 posto. Rastući udio turističkog sektora u ukupnom broju zaposlenih djelomično je posljedica pada ukupnog broja zaposlenih u Republici Hrvatskoj uslijed dugotrajne krize.

Slika 1.
Zaposleni u djelatnosti I - pružanje smještaja te priprema i usluživanje hrane i pića, od 2000. do 2014.

Izvor: Državni zavod za statistiku.

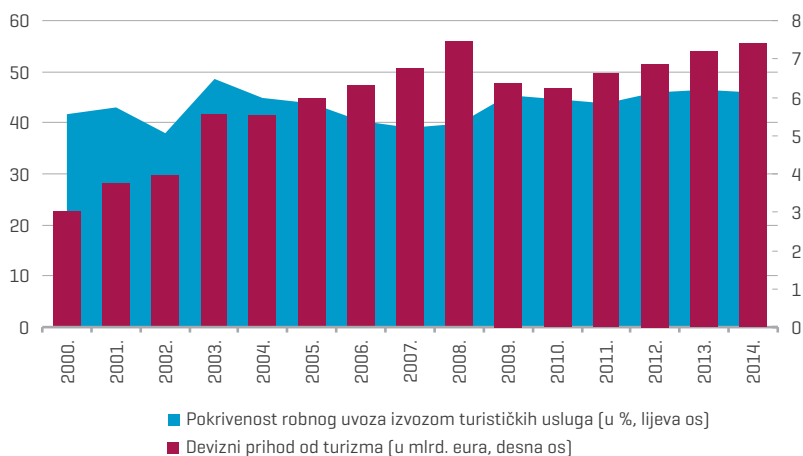

Dok se ukupan broj zaposlenih u Republici Hrvatskoj u 2014. godini smanjio za 1,6 posto u odnosu na 2013. godinu, u turističkom sektoru zabilježen je porast od 4 posto. Broj zaposlenih u turističkom sektoru u 2014. godini približio se brojci od gotovo 90.000 zaposlenih. Iz slike 1 također je vidljivo da je u turističkom sektoru porastao broj zaposlenih u pravnim osobama

i to za gotovo 10 posto, dok se istovremeno broj zaposlenih u obrtu i slobodnim profesijama povezanim s turističkim sektorom smanjio za 4,4 posto u odnosu na prethodnu godinu.

Slika 2.
Pokrivenost robnog uvoza izvozom turističkih usluga i devizni prihodi od turizma od 2000. do 2014.

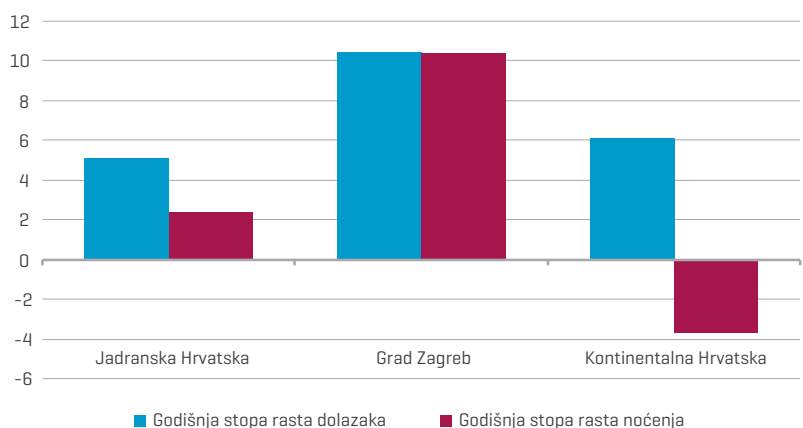
Izvor: Hrvatska narodna banka.

Devizni prihodi od turizma koji su svoj vrhunac imali u 2008. godini, prve dvije godine krize bili su u padu, da bi se u 2011. godini počeli oporavljati te od tada iz godine u godinu ostvaruju rast. Pokrivenost robnog uvoza izvozom turističkih usluga polagano raste te iznosi nešto više od 40 posto. Snažna ekspanzija hrvatskog turizma, uz pad domaće potražnje i uvoza, doprinijela je pozitivnom saldu platne bilance Republike Hrvatske u 2013. i 2014. godini.

Slika 3.
Stopa rasta dolazaka i noćenja po regijama Hrvatske u 2014. godini, u postocima

Izvor: Državni zavod za statistiku.

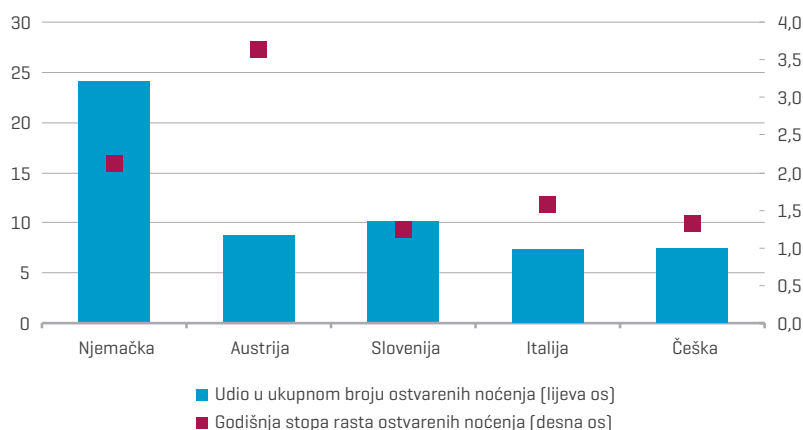
U Republici Hrvatskoj turistički je sektor izrazito regionalnog karaktera pa tako Jadranska Hrvatska ostvaruje više od 95 posto noćenja i više od 85 posto turističkih dolazaka. Također, osim što je regionalnog karaktera, turizam je u Hrvatskoj i izrazito sezonskog karaktera. Naime, u srpnju i kolovozu ostvaruje se više od 60 posto fizičkog prometa u turizmu, što turistički sektor čini vrlo izloženim klimatskim uvjetima.

“ U 2014. godini, njemački turisti ostvarili su gotovo 15 milijuna noćenja u Republici Hrvatskoj.

U 2014. godini, sve tri hrvatske regije imale su porast broja ostvarenih turističkih dolazaka. Najveći porast broja dolazaka i noćenja, više od 10 posto, ostvario je Grad Zagreb. Grad Zagreb se u nekoliko posljednjih godina isprofilirao u vrlo atraktivnu turističku destinaciju te se očekuje da u 2015. godini ostvari više od milijun turističkih dolazaka. U Kontinentalnoj Hrvatskoj zabilježen je porast broja turističkih dolazaka za 6,1 posto, ali je broj noćenja na godišnjoj razini pao za 3,7 posto. Za cijeli hrvatski turistički sektor važni su podaci o porastu broja dolazaka i noćenja u regiji Jadranska Hrvatska, budući da turizam te regije sačinjava više od 90 posto turizma Republike Hrvatske, a broj dolazaka kao i broj noćenja u toj se regiji prošle godine povećao u odnosu na 2013. godinu. Prošle je godine u Jadranskoj Hrvatskoj broj dolazaka na međugodišnjoj razini porastao za 5,1 posto, a broj noćenja za 2,3 posto.

Slika 4.
Pet glavnih emitivnih tržišta stranih posjetitelja prema državi porijekla u 2014. godini, u postotcima

Izvor: Državni zavod za statistiku.

Lista pet najvećih emitivnih tržišta hrvatskog turizma ista je kao i 2013. godine, s tim da su u 2014. godini fizički pokazatelji broja ostvarenih turističkih dolazaka i noćenja rasli za svih pet emitivnih tržišta. Očigledno je da je oporavak europskog gospodarstva pridonio još snažnijem rastu hrvatskog turizma. Za razumijevanje pozitivnih trendova u hrvatskom turizmu ne treba zanemariti niti lošu političku i gospodarsku situaciju u drugim zemljama. Tu se prvenstveno misli na Grčku koja je jedan od glavnih konkurenata hrvatskom turizmu. Također, na umu treba imati i političke nestabilnosti na Bliskom Istoku i u Sjevernoj Africi, uslijed kojih se povećava interes za druge destinacije, uključujući i Hrvatsku.

Već dugi niz godina naši najvjerniji gosti dolaze iz Njemačke. U 2014. godini, njemački turisti ostvarili su gotovo 15 milijuna noćenja u Republici Hrvatskoj. Rast u odnosu na 2013. godinu iznosio je više od 2 posto te se udio noćenja koje su ostvarili njemački turisti približava granici od 25 posto ukupno ostvarenih turističkih noćenja u Republici Hrvatskoj. Već tradicionalno, naši susjedi Slovenci čine drugo najveće emitivno tržište hrvatskog turizma. Državljeni Slovenije u 2014. godini ostvarili su više od 6,2

NAJVEĆI PORAST BROJA DOLAZAKA I NOĆENJA IMALI SU GOSTI IZ REPUBLIKE KOREJE.

milijuna noćenja, što predstavlja porast od 1,2 posto. Tržište Austrije, Italije i Češke zaokružuje prvih pet najvećih emitivnih tržišta hrvatskog turizma.

Najveći porast broja dolazaka i noćenja imali su gosti iz Republike Koreje. Turisti iz Južne Koreje ostvarili su porast od 224 posto u turističkim dolascima kojih su ostvarili gotovo 100 tisuća, te porast od preko 400 posto u ostvarenim noćenjima. Za ovakav eksplozivan rast broja dolazaka i noćenja gostiju iz Republike Koreje, najzaslužnija su dva korejska televizijska *reality showa*: "Romantic in Croatia" i "Noonas over Flowers". Obje su televizijske emisije bile vrlo popularne i gledane u Južnoj Koreji te su za posljednicu imale zaista impresivan porast broja dolazaka turista iz Republike Koreje.

Najveća trgovačka društva

Analizom su obuhvaćena najveća trgovačka društva u djelatnosti I – djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane prema visini ukupnih prihoda. Važno je napomenuti da je iz analize isključeno poduzeće Studentski centar u Zagrebu koje se nalazi na desetom mjestu po visini ukupnih prihoda. Naime, Studentski centar u Zagrebu pruža usluge smještaja te pripreme i posluživanja hrane, ali prvenstveno za studentsku populaciju te ga u visokom postotku subvencioniraju Grad Zagreb i država zbog čega se ne može smatrati dijelom turističkog sektora u pravom smislu.

Tablica 2. Poslovanje deset vodećih trgovačkih društava u djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane u 2013. i 2014. godini

Napomene: Obuhvat vodećih trgovačkih društava – Valamar Riviera d.d., Maistra d.d., Plava laguna d.d., Istraturist d.d., Jadranski luksuzni hoteli d.d., Arenaturist d.d., Globalna hrana d.o.o., Liburnia Riviera hoteli d.d., Solaris d.d., Dubrovački vrtovi sunca d.d.
Produktivnost = ukupan prihod/broj zaposlenih; bruto marža = bruto dobit/ukupan prihod*100; koeficijent tekuće likvidnosti = kratkotrajna imovina/kratkoročne obveze; koeficijent zaduženosti = ukupne obveze/ukupna imovina.

Izvor: Poslovna Hrvatska.

	2013.	2014.	Indeks 2014./2013.
Ukupni prihod (u mil. kuna)	4.084,76	4.642,70	113,66
Bruto dobit (u mil. kuna)	391,71	148,94	38,02
Bruto marža (u %)	9,59	3,21	33,45
Koeficijent tekuće likvidnosti	0,75	0,63	83,19
Koeficijent zaduženosti	0,41	0,38	92,65
Produktivnost	459,48	514,83	112,05
Broj zaposlenih	8.890	9.018	101,44

Kao i prethodne godine, u prvih deset poduzeća po visini prihoda nalaze se velike hotelske kuće s iznimkom Globalne hrane d.o.o., poduzeća koje svoje poslovanje temelji na franšizi McDonald's restorana u Hrvatskoj. Ukupni prihodi deset najvećih poduzeća u turističkom sektoru u Republici Hrvatskoj porasli su više od 13 posto u 2014. u odnosu na 2013. godinu te su dosegli iznos od 4,6 milijardi kuna. S druge strane, bruto dobit deset najvećih turističkih poduzeća znatno je smanjena. U 2013. godini bruto dobit deset vodećih poduzeća turističkog sektora iznosila je 391,7 milijuna kuna. Međutim, u 2014. godini zabilježeno je smanjenje od čak 62 posto, na iznos od 148,9 milijuna kuna. Turistički sektor u 2014. godini obilježili su jedno veliko spajanje [Valamar Adria Holding d.d. i Riviera Adria d.d.] i jedna velika akvizicija [Plava laguna d.d. i Istraturist d.d.], što je važno imati na umu za razumijevanje poslovanja deset vodećih društava sektora. Vrijedi

istaknuti da je prvih deset poduzeća iz turističkog sektora po prihodima, povećalo zaposlenost za malo više od 1 posto u odnosu na prethodnu godinu. Također, rasla je i produktivnost poduzeća i to u prosjeku za 12 posto.

Tablica 3.

Odabrani pokazatelji deset najvećih trgovačkih društava prema prihodima u 2014. godini

	Ukupni prihodi [u mil. kuna]	Bruto dobit [u mil. kuna]	Bruto marža [u %]	Koeficijent zaduženosti	Koeficijent tekuće likvidnosti	Produktivnost [u tis. kuna]
Valamar Riviera d.d.	1.099,6	27,3	2,5	0,3	1,1	521,6
Maistra d.d.	808,1	123,9	15,3	0,5	0,0	627,4
Plava Laguna d.d.	491,0	90,9	18,5	0,0	3,3	521,8
Istraturist d.d.	441,9	45,5	10,3	0,4	0,3	513,3
Jadranski luksuzni hoteli d.d.	388,5	47,9	12,3	0,5	3,7	603,3
Arenaturist d.d.	315,5	-7,6	-2,4	0,4	1,3	526,8
Globalna hrana d.o.o.	292,9	28,4	9,7	0,3	1,4	474,7
Liburnia Riviera Hoteli d.d.	277,8	34,8	12,5	0,2	1,6	461,5
Solaris d.d.	277,5	3,7	1,3	0,4	0,4	469,6
Dubrovački vrtovi sunca d.o.o.	249,9	-245,9	-98,4	1,7	2,8	1.028,2

Napomene: Bruto marža = bruto dobit/ukupan prihod*100; koeficijent tekuće likvidnosti = kratkotrajna imovina/kratkoročne obveze; koeficijentzaduženosti = ukupne obveze/ukupna imovina; produktivnost = ukupan prihod/broj zaposlenih.

Izvor: Poslovna Hrvatska.

U tablici 3 prikazani su ključni pokazatelji poslovanja deset vodećih poduzeća iz turističkog sektora u Republici Hrvatskoj, mjereno ukupnim prihodima. U 2014. godini Valamar Riviera d.d. ostvarila je rekordne prihode od više od milijardu kuna. Maistra d.d. nalazi se kao i prošle godine na drugom mjestu, a slijede je Plava laguna d.d., Istraturist d.d. i Jadranski luksuzni hoteli d.d. Posljednja tri poduzeća u vlasništvu su Grupacije Lukšić te prema prihodima čine najveću turističku grupaciju u Republici Hrvatskoj. Iznenadujuće je da su dvije turističke perjanice Grupacije Lukšić, Plava laguna d.d. i Istraturist d.d., zabilježile pad prihoda u 2014. godini u odnosu na 2013. godinu. S druge strane, Jadranski luksuzni hoteli d.d., također u vlasništvu obitelji Lukšić, zabilježili su gotovo 60-postotno povećanje prihoda u odnosu na 2013. godinu.

Arenaturist d.d. i Dubrovački vrtovi sunca d.o.o. 2014. godinu završili su s gubitkom. Ostala poduzeća iz deset vodećih ostvarila su pozitivan financijski rezultat poslovanja. Najveću bruto dobit u 2014. imala je Maistra d.d. [123,9 milijuna kuna]. Maistra d.d. i Solaris d.d., prema objavljenim izvještajima, imaju značajnih problema s likvidnošću budući da su im koeficijenti tekuće likvidnosti vrlo niski. Također, Valamar Riviera d.d., Arenaturist d.d. te Globalna hrana d.o.o. imaju problema s održavanjem

CJENOVNI INDEKS CROBEXTURIST BILJEŽI SVOJE REKORDNE RAZINE OD KADA JE UVEDEN.

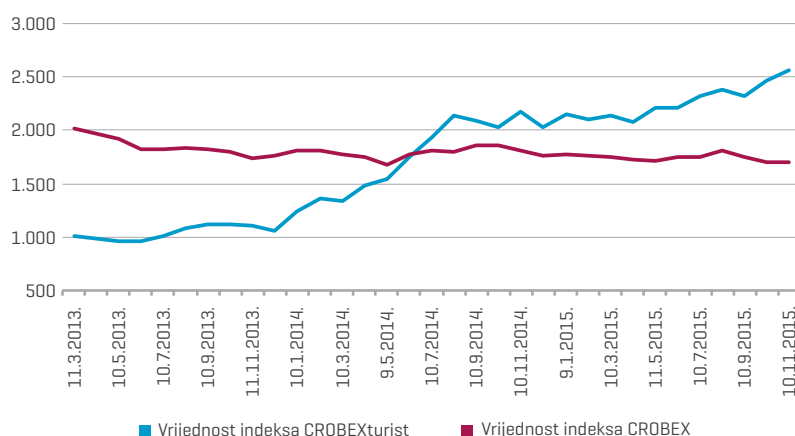
tekuće likvidnosti s obzirom na to da je koeficijent tekuće likvidnosti ovih trgovačkih društava manji od 2.

Deset vodećih u djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane uglavnom nije prezaduženo. Koeficijent zaduženosti u devet trgovačkih društava jednak je ili manji od 0,5 što znači da se radi o prihvatljivoj razini zaduženosti. Iznimka su Dubrovački vrtovi sunca d.o.o. čiji je stupanj zaduženosti vrlo visok. Naime, koeficijent zaduženosti ovog trgovačkog društva je 1,7.

Dobri rezultati poslovanja velikih trgovačkih društava iz turističkog sektora nisu ostali nezapaženi ni na Zagrebačkoj burzi. Cjenovni indeks CROBExturist, u koji ulaze sva trgovačka društva¹ iz ove djelatnosti uz uvjet da se njima trgovalo 70 posto dana u godini, bilježi svoje rekordne razine od kada je uveden.

Slika 5.
Kretanje indeksa CROBEX i CROBExturist Zagrebačke burze u razdoblju od veljače 2013. godine do listopada 2015. godine

Izvor: Zagrebačka burza.

¹ U sastav cjenovnog indeksa CROBExturist ulaze Arenaturist d. d., Imperial d.d., Hoteli Maestral d.d., HUP - Zagreb d.d., Liburnia Riviera Hoteli d.d., Maistra d.d., Plava laguna d.d., VALAMAR RIVIERA d.d., Turisthotel d.d.

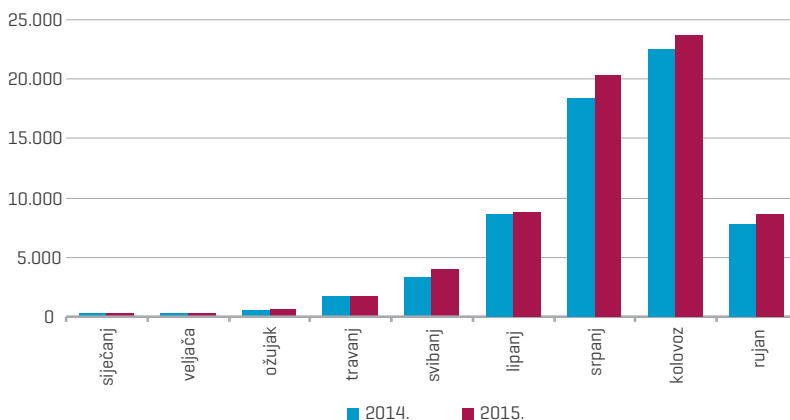
Također nije zanemarivo koliko je izvedba indeksa CROBEXTurist nadmašila izvedbu indeksa CROBEX u posljednje dvije i pol godine. Na slici 6 prikazane su izvedbe indeksa CROBEX i CROBEXTurist od veljače 2013. godine do listopada 2015. godine. Uprkos niskim prometima te maloj likvidnosti velike većine dionica uvrštenih na Zagrebačku burzu, izvedbe indeksa CROBEX i CROBEXTurist dobro ilustriraju odnos između turističkog sektora i ostatka hrvatskog gospodarstva u posljednjih nekoliko godina.

Turizam u 2015.

Fizički pokazatelji turističke sezone do rujna 2015. godine bez iznimke upućuju na još jednu godinu snažnog rasta turističkog sektora Republike Hrvatske te se očekuje da bi 2015. godine devizni prihodi od turizma mogli nadmašiti rekordnu 2008. godinu. Broj ostvarenih turističkih noćenja u prvih devet mjeseci 2015. godine, u odnosu na isto razdoblje prošle godine, bilježi porast od 7,8 posto. Samo u srpnju porast broja ostvarenih noćenja iznosio je više od 10 posto u odnosu na srpanj 2014. godine. Rast broja noćenja u kolovozu bio je nešto skromniji, tj. malo iznad 5 posto u odnosu na isti mjesec 2014. Ovi podaci bude nadu u povoljne financijske rezultate turističke sezone 2015.

Slika 6.
Broj noćenja po mjesecima (I.-IX.) u 2014. i 2015. godini, u tisućama

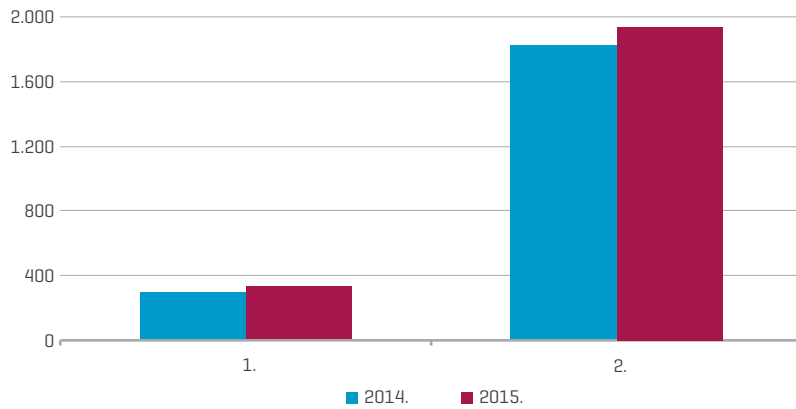
Izvor: Državni zavod za statistiku.

Naime, srpanj i kolovoz vrhunac su turističke sezone u Hrvatskoj i cijene su tada u pravilu najviše te bi porast broja noćenja u tim mjesecima trebao imati znatno veći utjecaj na ukupni financijski rezultat u odnosu na ostatak godine. Također, može se očekivati da su povoljni vremenski uvjeti u 2015. godini, koji su po svemu sudeći imali vrlo pozitivan utjecaj na fizičke pokazatelje, doprinijeli i ukupnom financijskom rezultatu.

Slika 7.
Devizni prihodi od turizma za I. i II. tromjesečje 2014. i 2015. godine, u milijunima eura

Izvor: Hrvatska narodna banka.

Devizni prihod od turizma, prema podacima HNB-a, u prva dva tromjesečja 2015. godine bilježi porast od 7,8 posto u odnosu na isto razdoblje 2014. godine. Podaci za treće tromjesečje, ono u kojem turistička sezona doseže svoj vrhunac, još uvijek nisu dostupni. S obzirom na porast fizičkih pokazatelja u odnosu na prošlu godinu, može se očekivati da bi se najave ministra turizma Darka Lorencina o 8 milijardi eura ukupnog prihoda od turizma u 2015. godini vrlo vjerojatno mogle i ostvariti.

“2015. godinu u turističkom sektoru obilježile su i velike investicije Valamar Riviere d.d. u Poreču, te Dogus grupe u Šibeniku.

Osim iznimno uspješne turističke sezone, 2015. godinu u turističkom sektoru obilježile su i velike investicije Valamar Riviere d.d. u Poreču te Dogus grupe u Šibeniku. Valamar Riviera d.d. otvorila je u Poreču Valamar Isabella Island Resort, luksuzni obiteljski resort s četiri zvjezdice smještajnog kapaciteta do 800 gostiju. Vrijednost čitavog projekta procijenjena je na 250 milijuna kuna te predstavlja najveće ovogodišnje ulaganje u turistički sektor u Hrvatskoj. Drugi značajan događaj u turističkom sektoru u 2015. godini jest otvaranje hotela D-Resort Šibenik u Šibeniku. Završetak je to 45 milijuna eura vrijedne investicije Dogus grupe u hotele i marine u Šibeniku.

Zaključak i očekivanja

“**Budući da su gospodarske prognoze Europske komisije za sva najvažnija emitivna tržišta hrvatskog turizma pozitivne, za očekivati je da i sezona 2016. bude uspješna.**

— Posljednjih šest godina recesije u Hrvatskoj, gotovo da i nije ostavilo traga na turistički sektor. Razlog tome je što je ovaj sektor pod utjecajem drugih čimbenika. Naime, u Hrvatskoj presudan utjecaj na turizam imaju tri faktora: gospodarska situacija na emitivnim tržištima, vremenske prilike i kao posljednje, ali ne i najmanje bitno – politička stabilnost na Mediteranu, poglavito u Grčkoj, kao nama najvećem konkurentu na turističkom tržištu.

Budući da su gospodarske prognoze Europske komisije za sva najvažnija emitivna tržišta hrvatskog turizma pozitivne, za očekivati je da i sezona 2016. bude uspješna. Međutim, kao što je već navedeno, za uspjeh hrvatskog turizma nije presudna samo gospodarska situacija na emitivnim tržištima. Uz povoljne vremenske uvjete te nastavak političke destabilizacije istočnog Mediterana, Hrvatska bi trebala nastaviti nizati turističke rekorde.

Literatura:

Državni zavod za statistiku, "Turizam u 2014.", *Statističko izvješće*, Zagreb: Državni zavod za statistiku.

European Economic Forecast, Autumn 2015, Bruxelles: European Commission, http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/eeip/pdf/ip011_en.pdf [pristupljeno 13. studenog 2015.].

World Tourism Organization, 2015, "UNWTO Annual Report 2014", Madrid: UNWTO, http://dtxtg4w60xqpw.cloudfront.net/sites/all/files/pdf/unwto_annual_report_2014.pdf [pristupljeno 12. studenog 2015.].

Zagrebačka burza, 2014, "Pregled trgovine u 2014. godini", Zagreb: Zagrebačka burza.

Izdavač

Ekonomski institut, Zagreb
Trg J.F. Kennedyja 7, 10000 Zagreb
Telefon: 01 2362 200, Fax: 01 2335 165
<http://www.eizg.hr>

Za izdavača

Dubravka Jurlina Alibegović, ravnateljica

Glavna urednica

Ljiljana Božić

Autor analize

Hrvoje Mirošević

Izvršna urednica

Marijana Pasarić

Lektura

Marijana Pasarić

Grafičko uređivanje i priprema

Vladimir Sukser

Grafičko oblikovanje

Studio 2M

Napomena: *Sektorska analiza* autorskoga je karaktera i ne odražava nužno stav Ekonomskog instituta, Zagreb

Sljedeća analiza Energetika i naftna industrija izlazi u prosincu 2015.